

ภาวะโรคระบาด Covid-19 กับความอ้างว้างของ LGBT+

ชิราวุธ ปุณณวิช^{1*}, ดิฐพงศ์ ประเสริฐไพฑูรย์² ประพันธ์ ชันติธีระกุล¹ และ อุกฤษณ์ อำไพพันธ์¹

¹สาขาสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม,
²หน่วยปฏิบัติการวิจัยเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
*ผู้รับผิดชอบบทความ: email chirawut.ph@gmail.com

บทคัดย่อ

ในภาวะโรคระบาด Covid-19 ที่ส่งผลกระทบต่อไปทั่วทั้งโลก ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ต้องหยุดงาน กักตัวอยู่ที่บ้าน หรือ บางบริษัทที่หยุดการทำงานให้พนักงานสามารถเดินทางกลับบ้านไปทำงานได้ ในประเทศไทยที่สถาบันครอบครัวมีความเป็น ปึกแผ่น และอยู่กันอย่างอบอุ่น แต่ไม่ใช่สำหรับกลุ่ม LGBT+ มีครอบครัวอีกมากมายที่ไม่ยอมรับ และปิดกั้นความหลากหลายทาง เพศนี้ บทความนี้จะพยายามวิพากษ์ข้อถกเถียงในประเด็นครอบครัวที่เป็น Homophobia ส่งผลกระทบต่อกลุ่ม LGBT+ ที่ ต้องกลับบ้านในช่วงการระบาดของโรค Covid-19 โดยงานวิจัยชิ้นนี้ใช้การศึกษาเชิงคุณภาพในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลกลุ่ม LGBT+ ที่ได้รับผลกระทบจากภาวะโรคระบาดทำให้ต้องกลับไปใช้ชีวิตภายในบ้านที่ไม่ยอมรับลูกที่เป็นกลุ่มคนหลากหลายทางเพศได้ ด้วย วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่าง และนำมาถ่ายทอดเป็นบทความเชิงเล่าเรื่อง ที่ยึดอารมณ์ความรู้สึกที่ได้รับผลกระทบจากกลุ่ม ตัวอย่าง โดยบทความจะชี้ให้เห็นปัญหาของความเชื่อที่ฝังรากลึกลงไปในค่านิยมของครอบครัว ให้ปฏิเสธและเลือกปฏิบัติต่อกลุ่ม คนที่เป็น LGBT หรือการถูกผลักออกให้เป็นอื่นในครอบครัวเดียวกัน การวิพากษ์ระบอบรักต่างเพศที่ส่งผลกระทบร้ายแรงต่อกลุ่ม LGBT ให้รู้สึกโดดเดี่ยว และอ้างว้าง ผลการศึกษาพบกลุ่มตัวอย่างต้องถูกกดดันจากครอบครัวในช่วงการระบาด Covid-19 เมื่อ ต้องกลับมาพบกลับครอบครัวหรือญาติ

คำสำคัญ: Covid-19, LGBT, หลากหลายทางเพศ, ความอ้างว้าง

The Covid-19 Pandemic and Loneliness in LGBT+

Chirawut Punnawit^{1*}, Ditthapong Prasertpitoon², Praphan khuntiteerakul¹, and Ukit Amphaiphan¹

¹ Public Health Department, Science and Technology Faculty, Nakorn Pathom Rajabhat University

² Children and Youth Development Research Unit, Faculty of Education, Chulalongkorn University

*corresponding author: email chirawut.ph@gmail.com

Abstract

In the epidemic of Covid-19 which has affected to people all over the world. Most people must stop working and self-quarantine at home, some companies allow staffs to work from their residences. In Thailand, a country where the most family units live warmly and stay solidarity but not for LGBT+. There are many families are not accepting and block off the Gender Diversity. This article criticizes the point of the homophobic family how this affects to the group of LGBT+ who have to travel back home during the epidemic of Covid-19. This research uses the qualitative studies of data collected from the group of LGBT+ who got affected by the epidemic and have to live with their homophobic families which never accept gender diversity. The research uses an in-depth interview of the sample group and presents as narrative article which adheres to their emotions and feelings. This article mainly points out to the problem of faith which has been deep-rooted in family value to ban and discriminate the group of LGBT+ or banish them to become a stranger of their families and criticize the pattern of heterosexuals. This severely affects to LGBT+ and makes them feel deeply alone. The study found that subjects were subjected to family pressure during the Covid-19 outbreak when they had to reunite with family or relatives.

Keywords: Covid-19, LGBT, Gender Diversity, Loneliness

1. บทนำ

บทความหนึ่งในสหราชอาณาจักรกล่าวถึงผลกระทบของโรคระบาดต่อกลุ่ม LGBT โดยกลุ่มวัยรุ่นบางคนถูกครอบครัวกีดกันและบังคับให้แยกตัวเองออกจากครอบครัวด้วยสาเหตุเพราะความเป็นกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ หลายคนเข้าร่วมกับคณะละครและออกเดินทางแสดงไปทั่วประเทศ แต่ในภาวะโรคระบาดนี้ทำให้การแสดงต้องหยุดชะงักลง และพวกเขาต้องเดินทางกลับบ้านในช่วงเวลาที่ไร้ซึ่งงานแสดง ปัญหาที่ตามมาคือ ครอบครัวของพวกเขาเหล่านั้นไม่ยอมรับที่พวกเขาจะมีเพศภาวะเช่นนี้ Sam

อายุ 23 นักเต้น Birmingham เล่าว่า “แม่ของฉันบอกว่าการรักเพศเดียวกันเป็นโรคร้ายและปีศาจ กำลังทำให้ฉันเป็นเกย์ เธอต้องสวดมนต์ทุกวันว่าฉันจะถูกปลดปล่อยจากบาปและไปหาภรรยา” เช่นเดียวกับ Nicky อายุ 19 ผู้ช่วยฝ่ายการตลาด London เล่าว่า “แม่ของเธอและคู่ของแม่ขอให้เธอออกจากบ้านทันทีโดยบอกว่าพวกเขาไม่สนับสนุน "การตัดสินใจในการดำเนินชีวิต" ของเธอ พวกเขาอนุญาตให้เธอกลับมาถ้าเธอประสบปัญหาสุขภาพจิตเท่านั้น” Lucy Bowyer ผู้อำนวยการฝ่ายบริการของ AKT เข้ามาช่วยเหลือคนไร้บ้านที่เป็นกลุ่มวัยรุ่น LGBT โดยเค้าได้กล่าวไว้ว่าตอนนี้มีจำนวนมาก 120-130 คน (Ben Hunte, 2020)

ในประเทศไทยเองกลุ่มคนรักเพศเดียวกันที่มีความจำเป็นต้องหยุดงาน หรือถูกให้ออกจากงานและเดินทางกลับบ้านเกิดตัวเองก็มีอยู่ไม่น้อยเช่นกัน ปัญหาทางการเงิน ความปลอดภัยจากโรคระบาด และความขัดสนในหลาย ๆ ด้าน ส่งผลให้พวกเขาเหล่านั้นไม่มีทางเลือกมากนักในการใช้ชีวิตในเมืองใหญ่ จำเป็นต้องกลับบ้านในต่างจังหวัด แต่การเดินทางกลับบ้านอาจจะไม่ได้ส่งผลดีเสมอไปเมื่อครอบครัวไม่ได้ยอมรับความหลากหลายทางเพศ จนทำให้พวกเขาถูกผลักให้อยู่อย่างโดดเดี่ยวและอ้างว้าง ในสภาวะความยากลำบากเช่นนี้ รวมไปถึงกดดันต่างๆจากใช้ชีวิตต่างๆที่เกิดจากครอบครัวมากขึ้น (โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ UNDP, 2562)

งานศึกษาชิ้นนี้จึงนำข้อถกเถียงในประเด็นเรื่อง โรคระบาดไม่ได้ส่งผลกระทบต่อเพียงระบบเศรษฐกิจ การงาน การใช้ชีวิตแต่เพียงเท่านั้น แต่ยังมีผลกระทบต่อกลุ่ม LGBT ด้วยเช่นเดียวกัน แต่ผลกระทบเหล่านั้นได้ส่งผลทางอ้อมต่อสภาพจิตใจและสุขภาพจิต ความโดดเดี่ยว ความเป็นอื่น และความอ้างว้าง ในภาวะความไม่ปกติทางสังคม ปัญหาหลักและทางแก้ไขปัญหานี้คือข้อถกเถียงสำคัญเรื่องค่านิยม มายาคติ และบรรทัดฐานรักต่างเพศที่มีพลังอำนาจในสังคม เป็นแนวคิดกระแสหลักที่ส่งผลให้กลุ่ม LGBT กลายเป็นคนอื่นในสังคม

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิพากษ์ข้อถกเถียงในประเด็นครอบครัวที่เป็น Homophobia ส่งผลกระทบต่อกลุ่ม LGBT ให้รู้สึกโดดเดี่ยวและอ้างว้างในช่วงการระบาดของ Covid-19

3. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แนวการศึกษาแบบมานุษยวิทยา (Anthropology) โดยใช้การสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม ร่วมกับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มตัวอย่าง 2 คน ที่เป็น LGBT และได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมจากสถานการณ์ Covid-19 ส่งผลกระทบต่อให้ต้องกลับไปอาศัยอยู่กับครอบครัวที่ไม่เปิดรับกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ ส่งผลให้เกิดความโดดเดี่ยว อ้างว้าง และกลายเป็นคนอื่นในสังคม โดยใช้วิธีการเขียนวิจัยแนวเรื่องเล่า เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดในแนวทางมานุษยวิทยา ให้เข้าใจถึงความเป็นมนุษย์มากที่สุด โดยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 2 เดือน ตั้งแต่ ต้นเดือนเมษายน - พฤษภาคม 2563

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาด้วยการทบทวนแนวคิด วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นเรื่องอัตลักษณ์ทางเพศ การเกลียดกลัวคนรักเพศเดียวกัน และมุมมองทางกายภาพที่ส่งต่อสุขภาพจิต

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ทางเพศ การระบุว่าตนเองเป็นเพศชายหรือเพศหญิงนั้นเป็นการระบุโดยลักษณะทางชีวภาพ พันธุกรรมของมนุษย์ เพื่อกำหนดพฤติกรรมที่ควรจะเป็นตามบรรทัดฐานของสังคม ผู้ชายถูกจัดให้อยู่เหนือความเป็นธรรมชาติมี

อำนาจ ขนาดที่ผู้หญิงถูกมองว่าเป็นเพียงแม่เลี้ยงดูลูกเท่านั้น ส่วนผู้ชายที่มองว่าอัตลักษณ์ทางเพศไม่ได้มีเพียงหนึ่งเดียว แต่มีหลายตัวตนซ่อนอยู่ ผู้โกต์ต้องการถกเถียงอีกด้วยว่า แม้ตัวตนบางส่วนอาจถูกกำกับและควบคุมได้ แต่เราก็สามารถสร้างตัวตนอีกบางส่วน เพื่อไม่ให้ถูกควบคุมได้เช่นเดียวกัน ถ้าเรามีสำนึกในอัตตาเชิงวิพากษ์ เราจะไม่มีตัวตนใดตัวตนหนึ่งชัดเจน ถ้าเรามีตัวตนชัดเจน เราก็จะถูกควบคุมกดทับหรือลดทอนความเป็นมนุษย์ลงไปได้ ถ้าหากเรามีสำนึกถึงความมีตัวตนที่หลากหลายซ่อนกันอยู่ได้ เราก็จะสร้างตัวตนแบบใหม่ขึ้นมาได้เรื่อย ๆ เพื่อไม่ให้ถูกควบคุม ที่เกิดจากการยอมรับว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดา (อานันท์ กาญจนพันธุ์, 2555)

แนวคิดเรื่องมุมมองทางกายภาพที่ส่งต่อสุขภาพจิต George Engel และ John Romano กล่าวว่ามุมมอง biopsychosocial วิเคราะห์สาเหตุของการเจ็บป่วยทางจิต แบบจำลองนี้เสนอแนวคิดที่ว่าปัจจัยทางชีววิทยาจิตวิทยาและสังคมต่อสุขภาพจิต ความคิดนี้เชื่อมโยงโลกภายนอกกับชีววิทยาและจิตใจของใครบางคน นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับจิตสำนึกความรู้สึกและพฤติกรรม การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คน (ชีววิทยา) สุขภาพจิตและบุคลิกภาพ (จิตวิทยา) และสภาพแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรม (โลกสังคม) มีส่วนทำให้เกิดประสบการณ์ด้านสุขภาพหรือความเจ็บป่วย ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมถูกกำหนดให้เป็นชุดของเหตุการณ์ที่เกิดความเครียด (เช่น ถูกเลิกจ้าง ถูกเลือกปฏิบัติ) ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลและบริบททางสังคมของเขาหรือเธอ (Julia Cardoso, 2013)

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการทางมานุษยวิทยา

เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ร่วมกับการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม กรณีศึกษา 1 คน ที่เป็นกลุ่มคนรักเพศเดียวกัน และได้รับผลกระทบจากภาวะโรคระบาดทั้งทางตรงและทางอ้อม (เช่น ถูกเลิกจ้าง ถูกพักงาน ต้องกลับภูมิลำเนา) และถูกเลือกปฏิบัติจากครอบครัวที่ปฏิเสธด้วยสาเหตุเพราะเป็นกลุ่มคนรักเพศเดียวกัน

วิเคราะห์ภายใต้แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ทางเพศ การเกลียดกลัวคนรักเพศเดียวกัน และมุมมองทางกายภาพที่ส่งต่อสุขภาพจิต นำมาเขียนด้วยกลวิธีการเขียนวิจัยแนวเรื่องเล่า เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดในแนวทางมานุษยวิทยา ให้เข้าใจถึงความ เป็นมนุษย์มากที่สุด

4. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1. แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางเพศ

อัตลักษณ์ (identity) เป็นหนึ่งในแนวคิดของสำนักวัฒนธรรมศึกษา โดย Kathryn Woodward (นินดา วีรวิทยานุกูล, 2544, น. 280) กล่าวว่า อัตลักษณ์ (identity) คือ สิ่งที่ทำให้คนเรารู้ตัวเราเองว่า เราคือใคร และเราจะดำเนินความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ตลอดจนโลกที่แวดล้อมตัวเราได้อย่างไร การระบุว่าตนเองเป็นเพศชายหรือเพศหญิงนั้นเป็นการระบุโดยลักษณะทางชีวภาพ พันธุกรรมของมนุษย์ เพื่อกำหนดพฤติกรรมที่ควรจะเป็นตามบรรทัดฐานของสังคม ผู้ชายถูกจัดให้อยู่เหนือความเป็นธรรมชาติมีอำนาจ ขนาดที่ผู้หญิงถูกมองว่าเป็นเพียงแม่เลี้ยงดูลูกเท่านั้น ส่วนผู้ชายที่มองว่าอัตลักษณ์ทางเพศไม่ได้มีเพียงหนึ่งเดียว แต่มีหลายตัวตนซ่อนอยู่ ผู้โกต์ต้องการถกเถียงอีกด้วยว่า แม้ตัวตนบางส่วนอาจถูกกำกับและควบคุมได้ แต่เราก็สามารถสร้างตัวตนอีกบางส่วน เพื่อไม่ให้ถูกควบคุมได้เช่นเดียวกัน ถ้าเรามีสำนึกในอัตตาเชิงวิพากษ์ เราจะไม่มีตัวตนใดตัวตนหนึ่งชัดเจน ถ้าเรามีตัวตนชัดเจน เราก็จะถูกควบคุมกดทับหรือลดทอนความเป็นมนุษย์ลงไปได้ ถ้าหากเรามีสำนึกถึงความมีตัวตนที่หลากหลายซ่อนกันอยู่ได้ เราก็จะสร้างตัวตนแบบใหม่ขึ้นมาได้เรื่อย ๆ เพื่อไม่ให้ถูกควบคุม ที่เกิดจากการยอมรับว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดา (อานันท์ กาญจนพันธุ์, 2555)

สิ่งที่ผู้โกต์ชี้ให้เห็นคือ “ตัวตนสมัยใหม่” คือ “ตัวตนทางเพศ” ตัวตนแบบนี้ก็คือตัวตนของความรุนแรงซึ่งเป็นผลพวงของความรู้สมัยใหม่ (วิทยาศาสตร์) ในความคิดผู้โกต์ เช็กเป็นเรื่องการเมืองแต่มีใช้การเมืองของการปลดปล่อยหรือการเอาชนะ

การเมืองของฟูโกต์ไม่เหมือนกับการเมืองเรื่องเพศของเฟมินิสต์และควีเรียร์ เรื่องเพศเป็นเรื่อง biopower เป็นอำนาจเหนือชีวิตที่บังคับการและควบคุมชีวิต เรื่องเพศมิใช่เรื่องของการแสวงหาตัวตนและหนทางปลดปล่อยอารมณ์ปรารถนา ภาวะสมัยใหม่ภายใต้อำนาจเหนือชีวิต ทำให้ “อำนาจ” คือ สิ่งเดียวกับ “ชีวิต” กล่าวคือ เมื่อชีวิตกลายเป็นเวทีทางการเมืองเสียเอง ความรู้สึกสมัยใหม่ (ชีววิทยา) ที่ต้องการมีชีวิตจะกลายเป็นตัวตน ความรู้สึกสร้างตัวตนและชีวิตในเวลาเดียวกัน (นฤพนธ์, 2560)

4.2. แนวคิด Homophobia (อาการเกลียดกลัวพวกรักเพศเดียวกัน)

Dictionary.com (2008) ระบุว่า การกลัวอย่างไม่มีเหตุผล การเกลียดชัง หรือการเลือกปฏิบัติ ต่อคนรักเพศเดียวกันหรือพฤติกรรมรักเพศเดียวกัน และยังอธิบายถึงความกลัวหรือถูกดูถูกเลสเบี้ยนและเกย์ รวมถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มาจากความรู้สึก ในบางแห่งจำกัดความโดยไม่มีคำว่า "อย่างไม่มีเหตุผล" และดูมุ่งเน้นไปที่พฤติกรรมมากกว่าแรงกระตุ้น คำว่า โฮโมโฟเบีย มีใช้ครั้งแรกในยุคสมัยใหม่ในปี 1971 ถึงแม้ว่าคำนี้จะเกิดขึ้นในช่วงกลางทศวรรษ 1950 ก็ตาม เป็นคำที่แสดงความเห็นกับพวกแสดงความเหยียดหยามกับกลุ่มที่มีทัศนคติต่างกัน และกับนักวิจัยหลายคนเสนอความหมายของคำนี้คือถือว่าเป็นการอธิบายถึง ความลำเอียงและการเลือกปฏิบัติ ต่อเกย์และเลสเบี้ยน

โดยทั่วไปแล้วโฮโมโฟเบียจะพบในกลุ่มคนรักต่างเพศ โดยนักจิตวิทยาบางส่วนเชื่อมโยงโฮโมโฟเบียกับความกลัวที่จะรักเพศเดียวกัน ซึ่งอาจมีผลมาจากแบบตายตัวทางเพศในครอบครัว ซึ่งมีผู้ชายเป็นใหญ่และผู้หญิงอุทิศตัวต่อสามีและลูก เป็นความเชื่อฝังใจต่อบทบาทที่ถูกต้องเหมาะสมตามครรลองทางธรรมชาติ และผู้ที่ยึดติดดังกล่าวอาจรู้สึกถึงการถูกคุกคามของการมีอยู่ของเกย์และเลสเบี้ยน เพราะเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มทำให้บทบาททางเพศที่พวกเขาคิดว่าถูกต้องตามธรรมชาติเกิดความสับสนและอาจกลัว กลุ่มโฮโมโฟเบียรวมถึงกลุ่มที่ยึดถือบทบาททางเพศแบบตายตัวนี้ และกลุ่มคนที่เคร่งครัดตามคัมภีร์ทางศาสนา นอกจากนี้การเป็นโฮโมโฟเบียของชายรักต่างเพศบางคนก็อาจเกิดจากความกลัวหรือหวาดระแวงว่าจะถูกผู้ชายด้วยกันล่อลวงละเมิดทางเพศ เช่น ลวนลาม หรือข่มขืนทางทวารหนัก เป็นต้น ในบางกรณีการที่ผู้ชายแท้มีความกลัวว่าจะถูกล้อเลียนหรือถูกสังคามตัดสินว่าเป็นเกย์นั้นก็อาจถูกจัดว่าเป็นโฮโมโฟเบียอย่างหนึ่ง

4.3. แนวคิดเรื่องมุมมองทางกายภาพที่ส่งต่อสุขภาพจิต

เมื่อเราผ่านชีวิตและสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไปสมองและการทำงานของเราก็เปลี่ยนไปด้วยเช่นกัน ในทำนองเดียวกันการสร้างพันธุกรรมของบุคคลและสภาพแวดล้อมที่พวกเขามีปฏิสัมพันธ์ด้วย จะส่งผลอย่างยิ่งต่อสุขภาพจิตสุขภาพทางชีวภาพและการทำงานของสมอง เพื่อที่จะเข้าใจสุขภาพจิตของใครบางคนอย่างแท้จริงเราต้องคำนึงถึงปัจจัยทั้งหมดที่มีผลต่อทั้งในทางบวกและทางลบเพื่อให้ได้ภาพรวมของสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (Cardoso, 2013)

มุมมอง biopsychosocial นี้สามารถให้ประโยชน์มากมายแก่ผู้ปฏิบัติงานทางคลินิกเมื่อรักษาผู้ป่วยทางจิต ตอนนี้นักวิทยาศาสตร์สามารถนำทุกแง่มุมของชีวิตของผู้ป่วยไปใช้กับความเจ็บป่วยของพวกเขาได้ ผู้ที่มีอาการป่วยทางจิตสามารถรับรู้ตนเองได้แล้ว ผู้ป่วยที่มีความเจ็บป่วยทางจิตสามารถเข้าใจสุขภาพของตนเองโดยรวมโดยมีหลายส่วนที่ทำงานร่วมกัน นอกจากนี้ยังขยายวิธีที่เรามองความเจ็บป่วยทางจิตโดยไม่มองว่ามันเป็นปัญหาสีดำหรือสีขาวอีกต่อไป มุมมองของ biopsychosocial ยังท้าทายความอภัยของของความเจ็บป่วยทางจิตโดยทำให้ผู้คนตระหนักว่าทุกคนสามารถเป็นโรคทางจิตได้เพราะเราทุกคนมีอิทธิพลทางชีววิทยาจิตใจและสังคมในชีวิตของเรา (Cardoso, 2013)

5. ผลการศึกษา

“เพ็ญ” (นามสมมติ) ทำอาชีพเป็นครูในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ประสบปัญหาจากสถานการณ์โควิด-19 ทำให้เพ็ญต้องหยุดการเรียนการสอนในโรงเรียน และย้ายกลับบ้านที่ราชบุรีเพื่อกลับไปสอนออนไลน์เต็มรูปแบบแทน

เพียวเล่าว่าตัวเองมีอัตลักษณ์ทางเพศเป็น “เกย์” แต่บางครั้งก็ชื่นชอบที่จะแต่งตัวเป็นผู้หญิง โดยอัตลักษณ์ทางเพศนี้ เพียวกล่าวว่าพ่อแม่ของตนเองรับทราบ และยอมรับอัตลักษณ์ทางเพศนี้ได้ ปราศจากการเกลียดกลัวหรืออคติต่ออัตลักษณ์ทางเพศนี้ เพียวเริ่มต้นรู้ว่าตนเองมีอัตลักษณ์ทางเพศที่เป็นเกย์ตั้งแต่ตอนเรียนระดับประถมศึกษา แต่เวลานั้นยังไม่เข้าใจว่าสิ่งนี้คืออะไร จนกระทั่งตนเองรู้สึกชอบผู้ชาย และเข้าใจจากสื่อ ว่าการรักเพศเดียวกันเป็นอัตลักษณ์ทางเพศแบบ LGBT ทำให้หลังจากนั้น เพียวก็เริ่มแสดงตัวตนทางเพศในแบบที่ตนเองต้องการ

เมื่อถามถึงเรื่องครอบครัว เพียวกล่าวว่าพ่อแม่ของเพียวยอมรับในเรื่องเหล่านี้ได้ และไม่เคยเข้ามาก้าวก่ายให้เพียวเป็นไปตามบรรทัดฐานที่สังคมกำหนด เพราะความรักที่มีต่อลูก และความเชื่อว่าลูกของตนเองเลือกเดินในทางที่ดีแล้ว เพียวได้กล่าวว่า

เราว่ามันก็มีหลายปัจจัย 1) เราไม่เคยเหลวไหลและทำให้เขาเสียใจ 2) พ่อแม่เราเป็นคนไม่คาดหวัง ไม่ซีดเส้น ไม่กำกับ แต่ให้เราเลือกเดินตามหนทางตัวเอง 3) เราว่าเขาเป็นคนใจกว้าง เปิดรับความแตกต่าง และเข้าใจในเพศสภาพของเรา ที่สำคัญที่สุด เพราะเขาเชื่อใจเรา ว่าเราดูแลตัวเองในเส้นทางที่เราเลือกเดินได้ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2563)

เมื่อการแสดงออกทางเพศของเพียว เป็นเรื่องปกติในครอบครัว แต่กลายเป็นปัญหาภายในครอบครัว เมื่อครอบครัวของเพียวไม่พอใจที่เพียวมีอัตลักษณ์ทางเพศเช่นนี้ และพยายามว่ากล่าวตักเตือนอยู่เสมอ และเรื่องที่รุนแรงที่สุด เมื่อเพียวนับถือศาสนาคริสต์เพียงคนเดียวในครอบครัว และญาติที่เพียวเคารพเสียชีวิต ทางครอบครัวจึงบังคับให้เพียวบวชหน้าไฟให้กับญาติที่เสียชีวิต สิ่งนี้เป็นปัญหาที่เพียวรู้สึกไม่พอใจ เพราะตนเองไม่ได้นับถือศาสนาพุทธ และที่สำคัญ ตนเองไม่ได้มีความตั้งใจอยากบวชรวมไปถึงอัตลักษณ์ทางเพศเกย์ที่ไม่ต้องการบวชอยู่แล้ว ยิ่งชี้ให้เห็นชัดว่าครอบครัวของเพียวมีปัญหาเรื่องการเกลียดกลัวคนรักเพศเดียวกัน

คือเนเจอของญาติเราอะ เขาชอบแข่งขัน ชอบอวดอ้าง ซึ่งพ่อแม่ไม่เป็น พ่อชอบเล่าเรื่องต่าง ๆ ให้พี่น้องฟังแบบแบ่งปันประสบการณ์ เพราะพ่อเราเพื่อนเยอะ และไปที่ต่าง ๆ มาเยอะ แต่ญาติคนอื่น ๆ เขาไม่เที่ยว ทำแต่งงาน เขาเลยเล่าได้เฉพาะเรื่องครอบครัว มันคือความพราวของเขา ละด้วยความที่เราเป็นแบบนี้ เขาก็เอาจุดนี้มาบีบเราเพื่อให้พ่อแม่เราอายุได เพราะชีวิตบ้านเราอะไม่ได้แบบรวยเวอร์ แต่คืออยู่สบาย มีความสุข ไม่เครียด ไม่ต้องไปคิดไรเยอะ ทำทุกวันให้ดีที่สุดพอ เขาก็เลยรู้สึกว่าเขาไม่ค่อยชอบบ้านเรามั่ง (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2563)

แต่ในช่วงสถานการณ์โควิดที่ผ่านมา เพียวไม่ได้ประสบปัญหาเรื่องความเหงา หรืออ้างว้างเท่าไร พร้อมทั้งตนเองชอบที่จะอยู่คนเดียว และการที่ครอบครัวให้การยอมรับในสิ่งที่เพียวทำ หากเพียงเพียวมีปัญหาความเหงาจากการขาดคนรัก ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ที่ส่งผลให้การใช้เวลาอยู่ด้วยกันมากขึ้นทำให้เกิดปัญหาการใช้ชีวิตร่วมมากขึ้นเช่นกัน การใช้ชีวิตที่อยู่ร่วมกันเป็นเวลามากขึ้นในแต่ละวัน ส่งผลให้แต่ละคนมองเห็นปัญหาซึ่งกันและกัน ส่งผลให้เกิดปัญหาการใช้ชีวิตที่เข้ากันไม่ได้ และนำไปสู่การเลิกกรากันไป

ปัญหาการเกลียดกลัวคนรักเพศเดียวกัน ไม่ได้ส่งผลทางตรงกับเพียว เพียงแต่ปัญหานี้ยังคงรบกวนจิตใจของเพียวมาตั้งแต่ในวัยเด็กจนถึงปัจจุบัน ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างตนเองกับครอบครัว และนำมาสู่การปฏิเสธการคบหากับญาติคนอื่น ๆ ที่มีปัญหาในประเด็นเรื่อง Homophobia

กลุ่มตัวอย่างคนต่อมา ที่มีปัญหาจากสถานการณ์โควิด-19 ที่รุนแรงกว่าเพียว ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการทำงาน และ การใช้ชีวิตในปัจจุบันเป็นอย่างมาก “เจได” (นามสมมติ) ทำงานเป็นครูสอน ในโรงเรียน มหาวิทยาลัย และงานสอนอิสระ ในช่วง สถานการณ์โควิด 19 ที่ผ่านมา ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงในการทำงาน จากที่เคยมีเวลาในการทำงาน 7 วันต่อสัปดาห์ เหลือเพียง 1 วัน หรือบางสัปดาห์ไม่มีงานทำเลย

ตงานเลยแหละ โรงเรียนสอนเต้นตรงคอนเมือง โรงเรียนแถวรังสิต มหาวิทยาลัย และงานจิปาละอื่น ๆ เป็น วิทยากรอิสระ งานค่อย ๆ หาย ๆ ไป ไม่ได้หายไปเลยซะทีเดียว บางทีก็มีความไม่แน่ใจเกิดขึ้น จนทำให้งานที่ หนูทำเหลือแค่ 10% หนูไม่คิดว่าชีวิตตัวเองจะต้องมาเริ่มใหม่ พอไม่มีงานเลยต้องอยู่คนเดียวที่บ้านพระ ประแดง เพราะไม่รู้จะทำอะไร (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2563)

แต่เมื่อถามถึงเรื่องครอบครัว ว่าเจไดมีความอยากที่กลับไปอยู่ที่บ้านมั้ย หลังจากประสบปัญหาความยากลำบากจาก สถานการณ์โควิด-19 เจไดได้ให้คำตอบว่าไม่คิดจะกลับไปทำงานที่บ้าน ด้วยอัตลักษณ์ทางเพศที่ตนเองเป็น ส่งผลให้ไม่ได้รับการ ยอมรับจากเครือญาติเท่าที่ควร เจไดเป็นลูกครึ่งอินเดีย-ไทย พ่อของเจไดเป็นคนอินเดีย ส่วนแม่เป็นคนไทย เจไดมีอัตลักษณ์ทาง เพศแบบเกย์มาตั้งแต่วัยเด็ก และรู้ว่าตนเองมีความชอบผู้ชายตอนสมัยเรียนประถม ซึ่งอัตลักษณ์ทางเพศนี้ครอบครัวทางอินเดียให้ ความเคารพและยอมรับ เพราะมีความเชื่อและค่านิยมว่าคำพูดของคนที่เป็นเกย์ หรือ คนหลากหลายทางเพศเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และ เคารพนับถือกลุ่มคนหลากหลายทางเพศเป็นอย่างมาก แต่ในครอบครัวไทยนั้น ไม่ให้การยอมรับเท่าที่ควร

ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 แม้ว่าสถานการณ์การใช้ชีวิตจะลำบาก แต่เจไดก็ยืนยันว่าจะไม่กลับไปอาศัยอยู่ที่บ้าน ทั้ง ด้วยสถานการณ์โรคระบาดที่ตัวเองอยู่ในจุดเสี่ยง จึงไม่อยากให้ครอบครัวเสี่ยงในสภาวะการณ์แบบนี้ด้วย นอกจากนี้การกลับไปอยู่ บ้านส่งผลให้เกิดความไม่สะดวกในการทำงานหลาย ๆ อย่าง จึงตัดสินใจที่จะไม่กลับไปอยู่บ้าน

ตอนนั้นเจไดตัดสินใจที่จะเลือกอยู่คนเดียว แม้กระทั่งคนข้างห้องก็ได้คุยกัน เพราะเจไดบอกว่าตนเองไม่เหมือนคนอื่น และมีความเป็นโรคส่วนตัวสูง แต่ก็มีครอบครัวบางคนที่ไม่ชอบ LGBT แต่ก็เลือกที่จะต่างคนต่างอยู่มากกว่า ในขณะที่ครอบครัว ตนเองนั้น ก็มีปัญหาการไม่ยอมรับความหลากหลายทางเพศมานานแล้ว โดยเฉพาะกลุ่มของเครือญาติ

ปัญหากับเครือญาติมีมานานแล้ว ทำให้เราไม่อยากจะไปยุ่ง ไม่อยากรับความคิดเห็นด้านลบกลับมา โดยเฉพาะ ญาติฝั่งแม่ แม่เจ เจกไม่รู้ว่าเขาทำได้แค่นั้น แต่ที่แน่ ๆ เขาชอบเอาเจไปเปรียบกับลูก ๆ เขา โดยเฉพาะเรื่อง ที่ เจเป็นแบบนี้ เรื่องอื่นพวกเขาเทียบไม่ได้ ทั้งเรื่องเรียน เรื่องงาน แต่ก็มีแค่เรื่องนี้เรื่องเดียวแหละ ที่พวกเขา ชอบว่าเจ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2563)

ปัญหาเรื่องความเข้าใจความหลากหลายทางเพศกลายเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มเครือญาติของครอบครัว แต่กลับไม่ใช่ สิ่งที่เกิดขึ้นในครอบครัวของเจได และเพียว เห็นได้จากเจไดที่ถูกเอาชีวิตของตนเองไปเปรียบเทียบกับญาติของตนเองในเรื่องการใช้ ชีวิตคู่ หรือการเป็นคนรักร่วมเพศเดียวกัน

6. อภิปรายผล

ความแตกต่างของบริบทประเทศ แสดงให้เห็นถึงผลกระทบของโควิด-19 ที่มีต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ ในบทความ จาก BBC ชี้ให้เห็นบริบทของประเทศอังกฤษที่กลุ่มคนหลากหลายทางเพศประสบปัญหาเรื่องการเกลียดกลัวคนรักร่วมเพศเดียวกัน

จากคนในครอบครัว รวมไปถึงการเลือกปฏิบัติที่ส่งผลให้คนเหล่านั้นประสบปัญหาการใช้ชีวิตที่ยากลำบาก และกลายเป็นคนไร้บ้านไปในที่สุด ส่วนในบริบทประเทศไทยนั้น พ่อแม่ หรือคนใกล้ชิดในครอบครัว ไม่ได้มีพฤติกรรมการเกลียดกลัวคนรักเพศเดียวกันแต่อย่างใด กลับกลายเป็นเครือญาติในครอบครัวที่มีพฤติกรรมเกลียดกลัวคนรักเพศเดียวกัน โดยเครือญาติเหล่านั้น “คิดแทน” หรือมีความคิดในเรื่องการทดแทนบุญคุณพ่อแม่ด้วยการสืบทอดทายาท หรือการมีลูกหลานต่อไปในอนาคต ดังนั้นเครือญาติคนไหนที่ผิดไปจากขนบธรรมเนียมประเพณีของประเทศไทย จะถูกเลือกปฏิบัติในแง่ที่ไม่ดี

แม้ในบริบทที่แตกต่างกัน แต่ยังคงมีจุดร่วมเดียวกันอยู่ คือการเกลียดกลัวคนรักเพศเดียวกัน เป็นเหตุมาจากความเชื่อฝังใจต่อบทบาทที่ถูกต้องเหมาะสมตามครรลองทางธรรมชาติ และมองว่าคนที่แสดงอัตลักษณ์ทางเพศแบบรักเพศเดียวกันนี้ เป็นเรื่องผิดธรรมชาติ และเป็นบาป หากแต่ในสังคมไทยนั้นคนในครอบครัวที่มีอำนาจมากกว่าเครือญาติยอมรับในเรื่องอัตลักษณ์ทางเพศของลูกตนเองได้ ส่งผลให้ความอ้ากว้างในกลุ่มคนหลากหลายทางเพศในภาวะโรคระบาดนั้นไม่ได้มีความรุนแรงเท่าต่างประเทศ

แต่หากการเกลียดกลัวคนรักเพศเดียวกันนี้เกิดขึ้นต่อเนื่องในกลุ่มเครือญาติมาเป็นเวลานาน แม้ว่าทั้งสองคนนี้จะใช้ชีวิตด้วยตนเองได้ และทำงานแล้วก็ตาม เครือญาติเหล่านี้ก็ยังไม่เลิกพฤติกรรมเกลียดกลัวคนรักเพศเดียวกันนี้ เหตุเพราะปัจจัยทางชีวภาพจิตใจและสังคมต่อสุขภาพจิต แนวคิดนี้เชื่อมโยงโลกภายนอกเข้ากับชีววิทยาและจิตใจของใครบางคน ความเชื่อ ค่านิยมที่ถูกฝังอยู่ในความคิดของเครือญาตินี้ ส่งผลให้การผูกมัดระหว่างชีววิทยาและความเชื่อเข้าด้วยกัน และมองกลุ่มคนหลากหลายทางเพศเป็นสิ่งผิดปกติ และฝังใจในความคิดนี้ จนกลายเป็นความเกลียดกลัวคนรักเพศเดียวกันไป

7. ประโยชน์

1. ทำให้ได้เข้าใจมุมมองของกลุ่มหลากหลายทางเพศมากขึ้น และเห็นปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับกลุ่มหลากหลายทางเพศ
2. เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว หรือ ชุมชนในการปฏิบัติต่อกันผู้มีความหลากหลายทางเพศ

8. ข้อเสนอแนะ

1. ทำวิจัยในกลุ่มที่หลากหลายมากขึ้นเพื่อให้ได้มุมมองที่กว้างขึ้น

9. บรรณานุกรม

Barker, Chris. (2000). *Cultural Studies: Theory and Practice*. London: Sage Publications.

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP). (2562). รายงานผลการสำรวจเพื่อสอบถามประสบการณ์การถูกตีตราและเลือกปฏิบัติของผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2561-2562. <https://www.th.undp.org>

ธเนศ วงศ์ยานนาวา. (2559). เพศ: จากธรรมชาติ สู่วิถีธรรม จนถึงสุนทรียะ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สมมติ

ดิฐพงศ์ ประเสริฐไพฑูรย์. (2558). การสื่อสารกับการประกอบสร้างอัตลักษณ์กลุ่มวัฒนธรรมย่อยของนักเต้น Cover Dance (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาสื่อสารมวลชน). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ. (2560). เพศในชาวองคต. กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

ปริญทร์ นาคสิงห์. (2556). การประกอบสร้างตัวตนเกย์ในภาพยนตร์ไทย. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 39(2), 35-53.

พิพิธภัณฑการเรียนรู้แห่งชาติ, สถาบัน. (2562). เพศแห่งสยาม. กรุงเทพฯ : สถาบันพิพิธภัณฑการเรียนรู้แห่งชาติ สังกัดสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).

อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2555). คิดอย่างมีเชล พูโกต์ คิดอย่างวิพากษ์: จากวาทกรรมของอัตบุคคลถึงจุดเปลี่ยนของอัตตา. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่